

zoukoliv kritiku, byť oprávněnou, nebo i pouhé upozornění na chybu bere často jako zlost, ne-li přímo osobní útok. Hraše tak zůstává, ač má v archeologii vysokoškolskou kvalifikaci, až do smrti v podstatě archeologem amatérem. V tomto ohledu Hrašeho překonali skuteční amatérští archeologové, například Josef Duška. Duška nejenže uznal některé omyly, kterých se spolu s Hrašem dopustil, ale dokonce souborně zpracoval a v roce 1898 publikoval archeologické nálezy z celého Královéhradeckého kraje. Publikace, která je na svou dobu až překvapivě moderní, zdaleka zastínila vše, co Hraše o svých výzkumech na severovýchodě Čech kdy napsal. Přesto i zde Hraše sehrál nenahraditelnou úlohu při záchraně archeologických památek, o nichž podával informace nebo je přímo získával pro Národní muzeum a později i pro muzeum v Náchodě. V souhrnu tak lze, s ohledem na systematické výzkumy v jižních Čechách, hodnotit Hrašeho archeologické působení v podstatě pozitivně.

Literatura a prameny

Prameny:

- Hraše, J. K.: Dopis Janu Erazimu Vocelovi s informacemi o výzkumech na Chlumu napsaný v Ratajích dne 17. 9. 1865, Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 192 (korespondence J. E. Vocela), č. pořad. 35.
- Hraše, J. K.: Dopis Janu Erazimu Vocelovi napsaný v Náchodě 4. 10. 1868. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 192 (korespondence J. E. Vocela), pořad. č. 32.
- Hraše, J. K.: *Památní knihy rodiny Hraše-ovy. Počíná r. 1872.* Rukopis, uložen v Regionálním muzeu v Náchodě, neinvent., 71 listů (18 s. textu z roku 1872 + 8 s. účtů z let 1871–1880, v textu vlepeny výstřižky z novin), nepaginováno.
- Hraše, J. K.: Dopis Archeologickému sboru o předmětech z Úpice, Vízmburku a Královy Lhoty sepsaný v Novém Městě n. M. 11. 9. 1874. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, 2 listy (1 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Mohyla u Nahořan – Památky z hrobů pohanských v Jesenici nalezené.* Rukopis nálezové zprávy sepsané v Novém Městě n. M. 21. 5. 1878. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 3, č. i. 269, 1 list (2 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Pohanské pohřebiště u Nahořan.* Rukopis nálezové zprávy sepsané v Novém Městě n. M. 21. 5. 1878. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 3, č. i. 269, 1 list (1 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Pohanské pohřebiště u Běstvin.* Rukopis nálezové zprávy sepsané v Novém Městě n. M. 25. 5. 1878. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 3, č. i. 269, 1 list (1 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Pohanské pohřebiště u Krčina.* Rukopis nálezové zprávy sepsané v Novém Městě n. M. 25. 5. 1878. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 3, č. i. 269, 2 listy (4 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Ohražení.* Dopis Archeologickému sboru obsahující námítky proti zařazení nálezů z Jaroměře a článku o plavských mohylách sepsaný v Novém Městě n. M. 10.

3. 1880. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, pořad. č. 10, 4 listy (6 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Slavnému sboru...* Dopis Archeologickému sboru obsahující hlášení o nálezu hrobů ve Zlonicích u Loun sepsaný v Novém Městě n. M. 31. 3. 1880. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, pořad. č. 9, 2 listy (2 s. textu).
- Hraše, J. K.: Dopis Archeologickému sboru obsahující hlášení o nálezu hrobů ve Zlonicích u Loun sepsaný v Novém Městě n. M. 5. 4. 1880. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, 2 listy (3 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Zpráva o zlatých svítkách blíže Meziříčí u Opočna r. 1878 nalezených.* Rukopis nálezové zprávy sepsané v Novém Městě n. M. 21. 3. 1881. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 3, č. i. 269, 1 list (2 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Slavnému archeologickému sboru...* Dopis Archeologickému sboru obsahující hlášení o výzkumu pohřebiště v Třebechovicích sepsaný v Novém Městě n. M. 25. 4. 1881. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, pořad. č. 5, 2 listy (2 s. textu).
- Hraše, J. K.: *Pokládám si za čest slovu tomu sboru oznámiti...* Dopis Archeologickému sboru obsahující hlášení o výzkumu pohřebiště v Hořiněvsi sepsaný v Hořiněvsi 13. 3. 1883. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, pořad. č. 1, 2 listy (1 s. textu).
- Hraše, J. K.: *V měsíci říjnu r. 1887...* Dopis Archeologickému sboru obsahující hlášení o nálezu bronzového meče v Nahořanech sepsaný v Náchodě 21. 6. 1889. Archiv NM, fond Archeologický sbor, karton 2, č. i. 49, 2 listy (1 s. textu) + 1 list perokresba.
- Památní kniha Školy reálné v Náchodě. Založená r. 1863 od Vojtěcha Štiftera.* SOKA Náchod, fond Hlavní a podreálná škola Náchod, kniha č. 2, 324 stran, záznamy z let 1863–1884.
- Tomský, J.: *Praehistorie – Hrašovo měst. Museum v Náchodě. Podle dr. Tomského z Hradce Králové.* Náchod červenec 1950, 47 s., strojopis, uložen v Regionálním muzeu v Náchodě.
- Základní kniha městského musea v Náchodě. Číslo A – Archeologie. Založeno 1880.* Rukopis do předtištěné tabulatury, 117 stran textu (do strany 51 paginováno, od s. 52 nepaginováno). Záznamy z let 1880–1919. Uloženo v Regionálním muzeu v Náchodě.
- Základní kniha Městského musea v Náchodě I.* Rukopis do předtištěné tabulatury, 190 stran, nepaginováno. Přepsány záznamy z let 1880–1919, nově záznamy z let 1920–1937. Uloženo v Regionálním muzeu v Náchodě, č. i. 3800.

Literatura:

- Baštecká, L.: *Vzpomínka na J. K. Hraše.* Rodným krajem. Vlastivědný sborník kraje Aloise Jiráska, Boženy Němcové a bratří Čapků 15, Červený Kostelec 1997, s. 32–33.
- Baštecká, L. a kol.: *Náchod. Historie, kultura, lidé.* Praha 2004.
- Bubeník, J.: *Příspěvek k poznání rozsahu a rozvoje osídlení Čech ve starší a střední době hradištní.* Archeologické rozhledy 45, 1993, s. 51–71.

Čtverák, V. – Lutovský, M. – Slabina, M. – Smejtek, L.: *Encyklopedie hradišť v Čechách*. Praha 2003.

Droberjar, E.: *Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě*. Praha 2002.

Dvořáček, B.: *Pohledy do minulosti Nového Města nad Metují*. Nové Město nad Metují 2000. (2. opravené a doplněné vydání.)

Duška, J.: *Nálezy předhistorické v kraji Královéhradeckém*. Hradec Králové 1898.

Duška, J.: *Památky po našich pohanských předcích*. Jaroměř 1900.

Fišip, J.: *Popelnicová pole a počátky železné doby v Čechách*. Praha 1936–1937.

Frégl, J.: *Dobruška v pravěku ve světle archeologických sbírek (2. díl)*. Dobruška 2005.

Fröhlich, J.: *Archeologické toulky po jižních Čechách. Sto archeologických příběhů*. Jihočeská vlastivěda, řada B, České Budějovice 1990.

Fröhlich, J.: *Písecko v zrcadle archeologie*. Písek 1997.

Hejna, A.: *Severovýchodní Čechy do poloviny třináctého století*. Trutnovsko – sborník vlastivědných prací 7, Trutnov 1960.

Hrala, J.: *Otázka původu a rozšíření mečů liptovského typu a mečů a čířkovitou rukojetí*. Archeologické rozhledy VI, 1954, s. 215–226.

Hraše, J. K.: *Mohyly a valy v okolí Ratajském blíže Bechyně*. Památky archeologické V, 1862–1863, s. 230–232.

Hraše, J. K.: *Pohanské pohřebiště nad Smutnou u Rataj*. Památky archeologické VI, 1864–1865, s. 220–224.

Hraše, J. K.: *Zpráva o mohylách okolí Ratajského*. Památky archeologické VI, 1865, s. 310–311.

Hraše, J. K.: *Slovo o mohylách (Rataje)*. Budivoj II, 1866, č. 59–60.

Hraše, J. K.: *Slovo o mohylách*. Tábor III, 1866–1867, č. 15.

Hraše, J. K.: *Pohanské nekropole na Tábořsku a jich důležitost*. Budivoj III, 1867, č. 1–7, 9, 11–12.

Hraše, J. K.: *Mohyly Plavské na Budějovicku*. Budivoj III, 1867, č. 78.

Hraše, J. K.: *Mohyly Plavské na Budějovicku*. Tábor IV, 1867–1868, č. 32–34.

Hraše, J. K. – Stulík, František: *Mohyly Plavské v Budějovsku*. Památky archeologické VII, 1866–1868, s. 301–306.

Hraše, J. K.: *Mohyly nad Srlínem*. Památky archeologické VII, 1867–1868, s. 612.

Hraše, J. K.: *Mohyly v Borečném u Rataj a Hánova*. Pokrok č. 201, 1869.

Hraše, J. K.: *Předhistorické ohrady župy Litoměřské*. Památky archeologické VIII, 1869, s. 431–438.

Hraše, J. K.: *Zemská stezka kladsko-polská a strážná branka u Náchoda*. Památky archeologické VIII, 1869, s. 443–450.

- Hraše, J. K.: *Hroby u Rataj a Hánova na Táborsku*. Památky archeologické VIII, 1869, s. 630–631.
- Hraše, J. K.: *Jedenáctero pohanských hřbitovů okolí Ratajského na Táborsku*. Památky archeologické IX, 1871–1873, s. 129–140.
- Hraše, J. K.: *Mohyly u Hrdlí blíže Terezína*. Památky archeologické IX, 1873, s. 239.
- Hraše, J. K.: *Hradiště u Sepekov*. Památky archeologické IX, 1871–1873, s. 451–453.
- Hraše, J. K.: *Zprávy archeologické – Pohanské hroby „na panských“ u Rataj*. Památky archeologické IX, 1871–1873, s. 659.
- Hraše, J. K.: *Zprávy archeologické – Pohanské hroby nad Hánovem blíže Opařan na Táborsku*. Památky archeologické IX, 1871–1873, s. 659.
- Hraše, J. K.: *Zprávy archeologické – Pohanské pohřebiště blíže Nahořan, Veselice a Jesenic*. Památky archeologické IX, 1871–1873, s. 659.
- Hraše, J. K.: *Die sich im südlichen Böhmen befindlichen heidnischen Nekropolen*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. II, 1876, s. CXVI–CXVIII.
- Hraše, J. K.: *Bericht über die heidnischen Gräber bei Nahořan und Běstvin in der k. k. Bezirkshauptmannschaft Neustad a. M.* Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. III, 1877, s. CXVII–CXVIII.
- (Hraše, J. K.): *Zusammengebackene Erdwälle bei Neustadt a. d. Mettau*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. IV, 1878, s. XXXV–XXXVI.
- Hraše, J. K.: *Neue archäologische Fundorte in Böhmen*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. IV, 1878, s. CLVI.
- Hraše, J. K.: *Heidengräber im Walde Brejchovina bei Hánov*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. V, 1879, s. XCI–XCII.
- (Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. V, 1879, s. XCII. *(Zpráva o nálezu: Dobrá – kamenný sekeromlat.)*
- (Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. V, 1879, s. XCII. *(Zpráva o nálezu: Dobronice – zlatá římská mince.)*
- Hraše, J. K.: *Die Heidengräber am Chlum bei Tábor*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. V, 1879, s. CI–CIV.
- (Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. V, 1879, s. CXX–CXXI. *(Zpráva o nálezu: Třebechovice p. O. – pohřebiště.)*

- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. V, 1879, s. CLXI. *(Zpráva o nálezech: Běstviny a Přepychy – mohyly.)*
- Hraše, J. K.: *Pohanské hřbitovy v Tábořsku, I. Pohanský hřbitov na Chlumu, II. Pohanský hřbitov nad Hánovem*. Komenský 7, 1879, s. 169–173, 184–185, 376–378, 389–390.
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VI, 1880, s. XXXIX–XLI *(Zpráva o nálezu: Vysoký Újezd–slovanské hroby.)*
- Hraše, J. K.): *Heidengräber in Jaroměř*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VI, 1880, s. XLI–XLII.
- Hraše, J. K.): *Grab bei Zlonic*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VI, 1880, s. CXXI.
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VI, 1880, s. CLIV–CLV. *(Zpráva o nálezu: Rejkovice–Plešivec – depot.)*
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VII, 1881, s. LXXX. *(Zpráva o nálezech: Jasenná a Králova Lhota.)*
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VII, 1881, s. CXXX–CXXXII. *(Zpráva o nálezech: Smiřice, Holohlavy, Předměřice, Čistěves a Rosice.)*
- Hraše, J. K.: *Heidengräber bei Hohenbruck*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. VIII, 1882, s. XCV–XCVII.
- Hraše, J. K.: *Pohanské hřbitovy na Tábořsku*. Archiv přednášek, sv. I–IV, Praha 1882, s. 216–221.
- Hraše, J. K.): *Die Heidengräber von Hořiněves*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. IX, 1883, s. II–III.
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XI, 1885, s. XLIX. *(Zpráva o nálezu: Rousín – římské mince, Velký Třebešov – depot.)*
- Hraše, J. K.: *Zemské stezky, strážnice a brány v Čechách*. Nové Město nad Metují 1885.
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XIV, 1888, s. 281. *(Zpráva o nálezu: Nahořany – bronzový meč.)*
- Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XIV, 1888, s. 281. *(Zpráva o nálezu: mohyly mezi Bečyní a Bernarticemi.)*

- Hraše, J. K.: *Nálezy ve tvrzcce Batňovické u Úpice*. Památky archeologické XV, 1891, s. 287–292.
- Hraše, J. K.: *Předhistorický hrad Náchodský*. Památky archeologické XV, 1891, s. 341–344, 465–468.
- Hraše, J. K.: *Pohanské nekropole v čábelském lese u Milevska*. Český lid 2, 1893, s. 711–713.
- Hraše, J. K.: *Dějiny Náchoda I. Od nejstarších dob až do bitvy na Bílé Hoře*. Náchod 1895.
- Hraše, J. K.: *Die prähistorische Burg Náchod*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XXI, 1895, s. 94–97.
- (Hraše, J. K.): *(bez titulu)*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XXII, 1896, s. 281. *(Zpráva o nálezu: Hanov – mohyly.)*
- Hraše, J. K.: *Kamenná mohyla nad Hánovem u Milévska*. Památky archeologické XVII, 1896–1897, s. 67–72.
- Hraše, J. K.: *Zpráva o zkoumání v mohylách Hánovských*. Památky archeologické XVII, 1896–1897, s. 358–360.
- Hraše, J. K.: *Die Brandgräber in Bezinky bei Mühlhausen in Böhmen*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XXIV, 1898, s. 230–231.
- Hraše, J. K.: *Bericht über die Heidengräber im Walde Březovec bei Rataj, Bezirk Bechyň*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XXIV, 1898, s. 231–232.
- Hraše, J. K.: *Mohyla v Březovci u Rataj*. Památky archeologické XVIII, 1898–1899, s. 117–119.
- Hraše, J. K.: *Žárové mohyly na Bezinkách u Bechyně*. Památky archeologické XVIII, 1898–1899, s. 119–120.
- Hraše, J. K.: *Sidliště u Dobřan*. Památky archeologické XVIII, 1898–1899, s. 251–254.
- (Hraše, J. K.): *Hroby s kostrami u Dobřan*. Památky archeologické XVIII, 1898–1899, s. 254.
- Hraše, J. K.: *Die Culturgruben bei Dobřan in Böhmen*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XXV, 1899, s. 169–170.
- Hraše, J. K.: *Die heidnische Nekropole bei Dobřan*. Mittheilungen der k. k. Central-Commission für Erhaltung und Erforschung der Kunst- und historischen Denkmäler N. F. XXVI, 1900, s. 103–104.
- Hraše, J. K.: *Náchod. Stručné dějiny města i hradu pro mládež i dospělé*. Náchod 1902.
- Lochman, Z. A.: *Archeologické nálezy ze zaniklé tvrce v Batňovicích, okres Trutnov. K 100. výročí nálezu*. Krkonoše a Podkrkonoší 8, Trutnov 1989, s. 103–119.
- Lutovský, M.: *Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha 2001.

- Michálek, J.: *Jan Karel Hraše (1840–1907) a počátky výzkumu mohylových pohřebišť na Tábořsku a v jižních Čechách*. Výběr z prací členů Historického kroužku při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích 13, 1976, s. 93–95.
- Michálek, J. – Fröhlich, J.: *Bibliografie jihočeské archeologické literatury 1817–1890*. České Budějovice 1985.
- Musil, F.: *Zamyšlení nad novoměstskými hrady*. Náchodsko od minulosti k dnešku 4, 2002, s. 123–140.
- Pleiner, R. (ed.): *Pravěké dějiny Čech*. Praha 1978.
- Sedláček, A.: *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl druhý*. Praha 1883.
- Sedláček, A.: *Hrady, zámky a tvrze království Českého. Díl pátý*. Praha 1887.
- Sklenář, K.: *Archeologické nálezy z Čech ve vídeňských časopisech do roku 1918 (Bibliografický přehled)*. Zprávy Čs. společnosti archeologické při Čs. akademii věd XVII, sešit 4–5, 1975, s. 129–187.
- Sklenář, K.: „*Mohyly Plavské v Budějovsku*.“ *Archeologický výzkum z roku 1866 ve světle dokumentů*. Časopis Národního muzea – řada historická 152, č. 1–2, 1983, s. 1–26.
- Sklenář, K.: *Archeologie a pohanský věk. Příběhy z dětských let české archeologické vědy*. Praha 2000. (2., rozšířené vydání – 1. vydání pod názvem *Učenci a pohané*, Praha 1974.)
- Sklenář, K.: „*Předhistorické ohrady župy Litoměřické*.“ *Archeolog Jan Karel Hraše v Litoměřicích 1864–1868*. Muzejní a vlastivědná práce 42. Časopis společnosti přátel starožitností 112, č. 1, 2004, s. 23–38.
- Sklenář, K.: *Jan Karel Hraše a Josef Smolík. První velký odborný spor mezi českými archeology*. Náchodsko od minulosti k dnešku 5, Náchod 2007, s. 115–139.
- Sklenář, K. – Sklenářová, Z. – Slabina, M.: *Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha 2002.
- Smolík, J.: *Archaeologický sbor Musea král. Českého*. Památky archeologické XI, 1879, s. 367–371, 581–584.
- Smolík, J.: *Z archaeologického sboru*. Pokrok č. 44, 1880.
- Šafář, O.: *Nálezy mincí na Náchodsku*. Náchodsko od minulosti k dnešku 2, 1987, s. 147–171.
- Šaldová, V.: *Östliche elemente in der westböhmisches hallstattzeitlichen Hügelgräberkultur*. In: *Symposium zu Problemen der jüngeren Hallstattzeit in Mitteleuropa*. Bratislava 1974, s. 447–468.
- Šimek, T. a kol.: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. VI. díl – Východní Čechy*. Praha 1989.
- Turek, R.: *Mohyly českých Charvátů*. Slavia Antiqua 5, 1956, s. 103–157.
- Věstník spolkový – Budeč Opočenská*. Posel z Budče VIII, č. 13, 1877, s. 208–209.
- Věstník spolkový – Z Náchoda*. Posel z Budče VIII, č. 45, 1877, s. 729–731.

- Věstník spolkový – Náchodská učitelská jednota „Komenský“.* Posel z Budče IX, č. 28, 1878, s. 582–583, 610.
- Věstník spolkový – Náchodská učitelská jednota „Komenský“.* Posel z Budče X, č. 27, 1879, s. 544–545.
- Věstník spolkový – „Budeč opočenská“.* Posel z Budče X, č. 46, 1879, s. 929–930.
- Věstník spolkový – „Komenský“, uč. jednota v Náchodě.* Posel z Budče XV, č. 27, 1884, s. 482.
- Vildomec, V. – Mišustov, P. – Podborský V.: *Meč s číškovitou rukojetí ze Strachotic, okr. Znojmo.* Sborník prací Filozofické fakulty brněnské University, řada E13, roč. XVIII, Brno 1968, s. 200–203.
- Vokolek, V.: *Slezskoplatěnické hradiště v Novém Městě nad Met.* Zpravodaj Krajského muzea východních Čech 9/1, Hradec Králové 1982, s. 14–17.
- Waldhauser, J.: *Encyklopedie Keltů v Čechách.* Praha 2001.
- Wolf, V.: *Ještě o tvrzi v Batřovicích (okr. Trutnov).* Zpravodaj muzea v Hradci Králové 21, Hradec Králové 1995, s. 117–121.
- Wolf, V.: *Osídlení kraje na česko-slezském pomezí východně od Krkonoš v 2. polovině 13. století.* In: *Człowiek i środowisko w Sudetach.* Wrocław 2000, s. 147–150.
- Zeman, J.: *Nejstarší slovanské osídlení Čech.* Památky archeologické 67, 1976, s. 115–235.